

КДБіста, які дапытваў Някляева, пачуўшы беларускую мову ў садку, прыняло яе за англійскую. І самае галоўнае, на расейскую ўсё больш пераходзіць эліта, якая дэкларуецца як апазіцыйная і дэмакратычная і хоча будаваць новую Беларусь. Аб'яднаная грамадзянская партыя, праўда, не пераходзіць, яна заўсёды і была расейскай. Як гаворыць сусед па блогу сп. Балыкін, ён нават задаволены існуючай у Беларусі культурніцкай сітуацыяй: “Нам неабходна выражаць інтарэсы людзей, якія бачаць і разумеюць неабходнасць змяненняў, але пры гэтым не лічаць, што такія змяненні звязаны пераважна з культурным адраджэннем. Асноўнымі каштоўнасцямі сучаснага беларускага грамадства я асабіста лічу мультикультуралізм, палязнасць, поліканфесійнасць і толерантнасць грамадства”. Можа, хто падкажа бліжэйшы прыклад дэмакратычнай краіны, збудаванай не на нацыянальна-культурнай аснове? Хіба не Прыднястроўе... Дарэчы, ці выпадае, што менавіта АГП на прэзідэнцкіх выбарах вылучыла самага... цяжка знайсці акрэслена... нікчэмнага кандыдата?

Апускаючы ўсе маральныя аспекты, кшталту ўнікальнасць мовы, культурная каштоўнасць у скарбніцы чалавецтва, светлая памяць тысячаў, аддаўшых за яе жыццё (хоць для эліты гэта хіба не пустыя словы), варта ўсё-такі глянуць на практычны бок справы. Мова можа нас сцэнтаваць, і ад эліты залежыць, ці так будзе. Нават па каментах інтэрнэту адчуваецца сумота расейскамоўных беларусаў па сваёй мове. Мне бачыцца ў гэтым праява не да канца нават усвядомленага імкнення да самапавагі, перажывання пачуцця ўласнай годнасці, спрадвечнага беларускага імкнення “людзьмі звацца”. Каму, як не эліце, быць у гэтым першымі? Бо адзіным аргументам расейшчыны ў беларуса, дакладна акрэсленым Сяргеем Дубаўцом, з'яўляецца — “так зручна”. Мы цяпер не ведаем хто. Дрэйф у бок буйнога ўсходняга суседа ўсё большы. Калі прачытаць, што ў Менску адзін кіроўца страляў у другога з-за непаразумення на дарозе, адразу думка — як у Маскве... Па вуліцах беларускіх гарадоў ездзяць машыны з георгіеўскімі стужкамі на антэнах, і іх шмат. Лукашэнка перамог?

22. 06. 2011 г.

Як жыць, то жыць для Беларусі!

Спякотны поўдзень ліпеня 1983 г. Мы ляжым на мураве каля археалагічнага раскопу ў самым цэнтры старажытнага места Мір.

Час пачынаць працу, але сонца жарыць так, што нават у цені густой грушы найдрабнейшы рух вымагае наймавернага высілку. Юрык Лямбік мармыча пад нос: “Алесік, падай грушку”. Алесь Бяляцкі ляжыць на спіне, рукі шырока раскінутыя, вочы заплюшчаныя, мармыча ў адказ: “Вось зараз усё кіну і пайду падаваць табе грушу!” А нам ляютна нават засмяяцца... А яшчэ з лёгкай рукі Бяляцкага хітом экспедыцыі стала іранічнае “адчаюга будзь–будзь!”, зноў жа адра-саванае Лямбіку, які дзякуючы сваёй наймавернай худобе штодня здабываў нам гарачыя булкі з суседняга хлебапакарнага цэху.

Алесь Бяляцкі з Эдзікам Акуліным адмыслова прыезджалі ў нашу Мірскую экспедыцыю ажно з Гомеля, таму што ў нас амаль у самым сярэдку БССР была Беларусь. Мы не слухалі савецкае радыё (Вінцук Вячорка ўсё лавіў “Акіянам” беларускую “Свабоду” ды “Радыё Вагыкану”), не чыталі савецкіх газет; у нас усё было па–беларуску: і дакументацыя на раскопах, і прызнанні дзяўчатам... Мы былі шчаслівыя тым, што нашае існаванне мела сэнс — службыць Радзіме насуперак казённай шэрасці расейска–савецкага “развітога сацыялізму”. Бяляцкі ж нават сярод “ідэйных” беларусаў выдзяляўся цэласнасцю асобы — як кахаць, то адну дзяўчыну, як жыць, то для адной Беларусі.

Археалагічная экспедыцыя, на нашым слэнгу “поле”, вельмі хутка выяўляе нутро кожнага, хто туды трапіў. Як ні цяжка ў тое паверыць, але і ў наш век кансумпцыі і “ідэйнага” прагматызму (“па колькі нам дасі чырвонцаў, калі мы пойдзем за табой”) ёсць такія людзі, якія жывуць дзеля Радзімы, ад якіх проста вее маральнай чысцінёй і якія выклікаюць падсвядомую глыбокую раздражнёнасць у антыподаў — “ідэйных прагматыкаў”. Калі жывеш “як усё” і сутыкаешся з такімі асобамі, як Пазняк ці Бяляцкі, узнікае моцны маральны дыскамфорт, які ў адных стымулюе самаачышчэнне, а ў другіх — імкненне “апусціць” да свайго ўзроўню. Вось апошнія пад рознымі нікамі і вычвараюцца ў пошуках шкурнага прагматызму ў Пазняка ці Бяляцкага...

Бяляцкі ў турме за тое, што любіць і без боязі бароніць сваю Радзіму і людзей, якія яе ўвасабляюць. Як спадкаемца нацдэмаў 20—30–х гадоў мінулага стагоддзя... Прагрэс у тым, што яго ўжо нельга расстраляць на падворку менскай турмы ці ў Курапатах, як бы таго ні хацелася чалавеку з ментальнасцю сталініста тых праклятых 30–х. Няма ані драбіны сумнення — прагрэс пойдзе далей, дастаткова далёка, каб яны памянліся месцамі.

25. 12. 2011 г.